

ROLUL MASS-MEDIEI ÎN PROMOVAREA PROCESULUI DE INTEGRARE EUROPEANĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Angela TONJOC,
Academia de Administrare Publică
din Republica Moldova

Summary

Investigation and analysis of the media's role in promoting European integration of Moldova

This work includes analysis and argumentation importance of the media factor in creating and promoting European integration of Moldova

Media plays a crucial role in promoting European integration of Moldova, just that this is not capitalized; on the contrary, the media most often used as a tool to promote individual political personalities, without taking into consideration the interests of neither the citizens nor our country's future.

Keywords: *European integration, process, media, promotion, Moldova, European Union*

Резюме

Исследование и анализ роли средств массовой информации (СМИ) в продвижении европейской интеграции Республики Молдова

Эта работа включает анализ и аргументации важности фактора СМИ в создании и продвижении европейской интеграции Республики Молдова.

Медиа играет решающую роль в продвижении европейской интеграции Республики Молдова, только это не капитализируется; наоборот, средства массовой информации наиболее часто используются в качестве инструмента для продвижения отдельных политических деятелей, не принимая во внимание ни интересы граждан, ни будущее нашего государства.

Ключевые слова: *процесс европейской интеграции, средства массовой информации, продвижение, Республика Молдова, Европейский союз*

Introducere

Pe parcursul ultimilor ani, problema aderării la Uniunea Europeană tinde să devină obiectul unui consens politic mai larg și în Republica Moldova. În virtutea importanței sale strategice, acest subiect este în atenția mai multor politicieni și analiști. *Integrarea europeană* a țării noastre este unul din obiectivele prioritare ale guvernării, în special din 2010 încoace. Sintagma este tot mai des folosită de liderii politici de la Chișinău, care o introduc în discursurile lor ori de câte ori au nevoie. În ultimii 2-3 ani au fost realizate mai multe progrese semnificative în domeniul integrării europene. Un șir de oficiali europeni au vizitat țara noastră, a fost parafat, la Vilnius, Acordul de Asociere RM – UE, a fost liberalizată circulația cetățenilor moldoveni în spațiul european. Desigur, în urma atâtor evenimente importante pentru țara noastră, presa a avut marea posibilitate de a relata concret, obiectiv și real acest fapt, ba chiar promovând intens acest proces.

Mass-media secolului al XXI-lea reprezintă un instrument puternic, prin care se pot reflecta echilibrat, dar și modifica, distruge, ameliora sau înrăutăți anumite realități dintr-un stat sau altul. În consecință, relevăm, în particular, oportunitatea promovării parcursului european al Republicii Moldova în mass-media națională. Or problematica europeană, sub toate aspectele ei, este interpretată ca o temă actuală și predilectă a țării noastre. Subiectele referitoare la integrarea europeană ocupă primele poziții pe agendele autorităților, de aceea ar fi bine ca paginile ziarelor, buletinele informative să aibă în prim-plan subiecte ce țin de făgașul european al țării noastre. Integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană apare, în context, ca un domeniu actual de preocupare științifică, mass-mediei revenindu-i un rol decisiv în acest sens.

Scopul studiului constă în investigarea și analiza rolului mass-mediei în promovarea integrării europene a Republicii Moldova.

Materiale și metode

Perioada de timp studiată a fost determinată de evenimentele majore din țara noastră la capitolul integrare europeană, și anume perioada de guvernare a Alianței pentru Integrare Europeană 2, care a început la 14 ianuarie 2011, până la Guvernul Gaburici, februarie 2015. Alegerea respectivă este motivată de faptul că în această perioadă Republica Moldova a înregistrat progrese esențiale pe calea integrării europene, a fost văzută și apreciată de către oficialii europeni drept un exemplu de urmat și pentru ceilalți parteneri din cadrul Parteneriatului Estic. Guvernul Leancă a făcut progrese semnificative în parcursul nostru european. Pentru analiza cantitativă și calitativă a fost utilizată metoda analizei de conținut. Astfel, în această perioadă am analizat aproximativ 312 materiale jurnalistice din ediția de vineri a ziarelor *Timputul* și *Moldova Suverană*. Cotidienele au fost alese în urma criteriilor: audiența, forma de proprietate, unghi de abordare diferit.

Drept bază teoretico-științifică în redactarea cercetării au servit investigațiile consacrate integrării europene și întreg procesului, efec-

tuat de savanții din Franța, Marea Britanie, România, Rusia, Spania, SUA. Baza factologică a fost formată de materialele presei naționale cu arie de răspândire internă din perioada 2011-2015.

Rezultate și discuții

Independența media are o importanță majoră în implementarea cu succes a Acordului de Asociere UE – Moldova și – mai mult decât atât – a strategiei de comunicare și informare a populației. Situația media în Moldova este încă un subiect al dezvoltării și îmbunătățirii profesionale, în special ceea ce se referă la eforturile din partea autorităților de a asigura condiții echitabile pieței de activitate media și un mediu favorabil pentru activitatea jurnaliștilor (transparență și acces la informație).

Prin articolele prezente în ziarul *Timpul* și *Moldova Suverană* realizăm faptul că există un interes din partea publicațiilor față de acest subiect, deoarece găsim articole de orice gen, iar procesul integrării europene este prezentat din punct de vedere politic, dar și economic, cultural, social, fapt care demonstrează populației cititoare aspectele integraționiste. Astfel, cetățenii sunt mai aproape de noțiunea de integrare europeană, sunt plasate miturile cele mai des întâlnite în societate cu privire la Uniunea Europeană, din considerentul că aceste aspecte discutate și demonstrate răspund necesităților pe care le au oamenii față de un popor, față de un grup sau comunitate, dar și față de așteptările pe care le au de la actorii politici. Interesul presei față de tematica integrării europene a apărut odată cu evenimentele proeuropene din Republica Moldova și odată cu aspirațiile cetățenilor de a se alătura marii familii europene, preluând, pe alocuri, din spiritul de viață pe care îl au europenii.

Dacă e să ne referim la spațiul pe care îl ocupă articolele cu privire la integrarea europeană a Republicii Moldova, atunci este de menționat faptul că ziarul *Timpul* își permite mai mult spațiu pentru a analiza evenimentele ce țin de tematica abordată. Astfel, noutățile ce apar în acest sens sunt plasate, de cele mai multe ori, în partea dreaptă de sus a paginii a 3-a, loc ușor de sesizat pentru cititori, totodată, un spațiu aparte este rezervat și pentru fotografiile care însoțesc articolul respectiv și care-l încarcă cu o doză mai mare de încredere în fața cititorilor. Ziarul *Moldova Suverană* alocă mai puțin spațiu pentru articolele ce țin de integrarea europeană, iar locul amplasării în ziar este, de cele mai multe ori, pagina 2 a ziarului, în partea de jos.

După cum vom demonstra în cele ce urmează, noțiunea de „integrare europeană” nu este utilizată permanent în materialele studiate, însă întâlnim alte subiecte cu același conținut sau conținut asemănător,

cum ar fi: „parcurs european”, „negocierea Acordului de Asociere”, „proeuropean”, „înfrățire cu Uniunea Europeană”, „Parteneriatul Estic”. Aceste sintagme sunt strâns legate de noțiunea de *integrare europeană*. De faptul cum este reflectat un eveniment într-un articol dat depind concluziile care vor fi făcute ulterior de către cititori. Aici ne referim la faptul că așa cum sunt descrise etapele sau procesele întreprinse pe calea integrării europene, așa percep cetățenii avantajele și dezavantajele aderării țării noastre la UE, precum și motivația politicianilor de a lupta în acest sens.

Trebuie să recunoaștem că ziarele respective au un tiraj de care trebuie ținut cont, mai ales că ajung în toate colțurile Republicii Moldova. Pentru a ne crea o imagine mai clară despre procesul de integrare europeană și factorii care îl influențează direct, am studiat atât articolele care folosesc direct sintagma *integrare europeană*, cât și articolele care ne vorbesc indirect despre factorii care ne ajută în acest sens. Aici ne referim la ajutorul României în susținerea țării noastre pe parcursul european, totodată, vorbim despre evenimentele politice majore din Republica Moldova care influențează direct imaginea țării în fața oficialilor europeni.

Un alt aspect foarte important este faptul că ziarul *Timpul* are rubrici special dedicate informațiilor directe sau indirecte despre Uniunea Europeană. Putem enumera un șir de denumiri de rubrici, care ne fac o imagine clară despre ceea ce urmează a fi abordat în spațiul respectiv. Exemplificăm următoarele: *RM – UE*, *Direcția Vest*, *Între Est și Vest*, *Pro-UE*. O atenție mai specială vom atrage rubricii *După Vilnius*, care a fost introdusă începând cu data de 13.12.2013, mai exact după parafarea Acordului de Asociere. Rubrica conține informații foarte relevante despre Acord și este pe înțelesul tuturor, ceea ce dovedește clar că este promovat procesul de integrare europeană. Această rubrică o putem găsi în orice ediție a ziarului *Timpul*, începând cu 13.12.2013 până la 08.08.2014, și ea cuprinde toate cele 465 de articole din Acord. Deducem că, timp de aproape 9 luni, redacția și-a permis să aloce o pagină din ziar (pag. 20) pentru a prezenta cititorilor Acordul de Asociere, adică de a fi pe înțelesul tuturor, fapt ce este demn de admirație.

În ziarul *Moldova Suverană* descoperim lucruri foarte utile și interesante pe parcursul cercetării. Astfel, dacă din 2011 până în 2013, cele mai multe expresii și informații despre Uniunea Europeană sunt vagi și preluate de undeva, apoi, începând cu luna aprilie 2013, redacția își modifică încet, dar sigur, politica editorială. Încep să apară un șir de editoriale realizate de jurnaliștii cotidianului care promovează parcursul european al țării noastre, ba chiar critică dur vectorul îndreptat spre Uniunea Vamală, care este

susținut intens de către liderii Partidului Socialiștilor din Republica Moldova. Unele articole pot totuși cădea sub incidența de a fi supuse legitimității – se pare că sunt scrise la comandă, intenționat pentru un anumit lider sau partid politic, astfel promovându-se imaginea unui partid și neținând cont de interesele primordiale ale cetățenilor.

Materialele jurnalistice consacrate tematicii integrării europene au fost executate în patru genuri jurnalistice: știrea, articolul, reportajul și interviul. În urma cercetărilor, am determinat că știrea reprezintă genul jurnalistic cel mai des folosit în mass-media analizată. Este de menționat aici că majoritatea știrilor plasate sunt preluate de la agenții de știri, deci articolul care se plasează pe locul doi, de cele mai multe ori, este redactat de către un jurnalist din cadrul redacției. Totodată, cantitativ vorbind, materialele informative sunt într-un număr mai mare decât cele analitice. Reportajele elaborate la fața locului nu sunt, de cele mai multe ori, executate atunci când are loc un eveniment important pentru țara noastră la capitolul integrare europeană.

Concluzii

În urma cercetării efectuate, am ajuns la concluzia că mass-media are un rol primordial în promovarea procesului de integrare europeană a Republicii Moldova, doar că acest lucru nu este valorificat, ba din contra, mass-media de cele mai multe ori este folosită ca un instrument de promovare individuală a unor personalități politice, neluându-se în considerație interesele cetățenilor și nici viitorul țării noastre.

Deocamdată, mass-media de la noi se implică nesemnificativ în informarea asupra realităților din Uniunea Europeană și în formarea opiniei publice privind integrarea europeană ca principiu de funcționare internă a societății naționale și de construcție a sferei publice europene. Până la acest moment, în Republica Moldova nu putem descoperi un grup de profesioniști în mass-media ori specialiști în cunoașterea profundă a instituțiilor europene. Ne-am pomenit într-o situație curioasă: jurnaliștii nu îndeplinesc toate condițiile pentru a face o presă anume în slujba publicului, în schimb mass-media este printre puținele instituții din țară în care publicul are încredere.

Bibliografie

1. *Acordul de Asociere RM – UE*, ratificat la 29 noiembrie 2013 la Vilnius (Lituania). În: Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 185-199/442 din 18.07.2014, 147 p.
2. Bărbulescu I.G. *Uniunea Europeană. Aprofundare și extindere*. Cartea I. În: De la Comunitățile Europene la Uniunea Europeană. București: Editura Trei, 2001, 437 p.
3. Bognoux D. *La fonction des médias dans la démocratie*. În: Cahiers français, no. 338, mai-juin 2007, p. 3-7.
4. Burian A. *Geopolitica lumii contemporane*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2003, 456 p.
5. Coman M. *Introducere în sistemul mass-media*. București: Editura Polirom, 1999, 175 p.
6. Moraru V. *Identitate națională și comunicare*. Chișinău: Presa, 1997, 90 p.
7. Schulze H. *Stat și națiune în istoria europeană* (traducere coordonată de Hans Neumann). Iași: Polirom, 2003, 201 p.

Prezentat la 09.09.2015

Angela Tojoc

Tel.: 069 617 943

DIN ÎNȚELEPCIUNEA TIMPURILOR

- „Adevărata compasiune începe doar atunci când te pui imagină în locul suferindului și simți într-adevăr suferința”
(L. Tolstoi)
- „Câtă bunătate este în om, tot atâta viață este în el”
(R. W. Emerson)
- „Medicul are trei instrumente de combatere a maladiei: cuvântul, plantele, cuțitul”
(Avicenna)